

Што е ново во Упатството за ПЕР (и како најдобро да го искористите)

Експерти на CEF

Септември 2021

Funded by the European Union.

Новини во упатството за ПЕР

1) Двостепена презентација на структурните реформи

- Реформи кои се однесуваат на клучните предизвици
- Други реформи кои се однесуваат на предизвиците во други области

2) Поширок опсег на реформски области

- вклучени се четири нови области
- Мали промени во описот на постоечките области

3) Анекс табела за поврзување на реформите со стратешките документи на ИПА

4) Анекс табела на дискрециони фискални мерки, вклучувајќи ги мерките поврзани со Ковид-19

1) Нова структура на Поглавјето 5

5.1 Ажурирање на трите главни пречки за конкурентност и инклузивен раст и мерките за структурни реформи коишто се однесуваат на нив.

- **Анализа којашто ги објаснува трите главни структурни пречки / предизвици**
  - Барем еден предизвик мора да се однесува на човечкиот капитал или социјалните политики
  - Клучниот предизвик може да биде поврзан со една или повеќе реформски области на ПЕР
- **Реформи кои се однесуваат на секој од трите клучни предизвици**
  - Овие реформи се очекува да се рефлектираат во процесот на буџетирање, да послужат како клучна основа за програмирање на ИПА и да го обликуваат политичкиот дијалог со ЕУ и другите актери

5.2 Анализа на пречките во други области (коишто не се опфатени во 5.1) и други поврзани мерки за структурни реформи

- **Анализа на други важни пречки (во области кои не се вклучени меѓу клучните предизвици)**
- **Реформи кои се однесуваат на некои од идентификуваните пречки**
  - Анализите мора да ги опфаќаат сите области, но реформите може да се однесуваат на само некои од нив

2) Поширок опсег на областите за реформи

i. Управување со јавните финансии

- повторно воведено бидејќи не беше доволно опфатено во фискалната поглавие

ii. Зелена транзиција

- Приоритет на ЕУ - трансформација на моделот на раст; минатата година воведена како вкрстен приоритет

iii. Дигитална трансформација

- Приоритет на ЕУ - трансформација на моделот на раст; минатата година беше заедно со истражување, развој и иновации

iv. Деловно опкружување и намалување на неформалната економија

v. Истражување, развој и иновација

- Дигиталната економија сега е посебна област

vi. Реформи за економска интеграција

vii. Реформи во пазарот на енергија

viii. Реформи во пазарот на транспорт

- минатата година пазарите за енергија и транспорт спаѓаа во заедничка област

ix. Земјоделие, индустрија и услуги

x. Образование и вештини

xi. Вработување и пазар на труд

xii. Социјална заштита и инклузија

xiii. Здравство

- Важноста на оваа област се истакна за време на кризата со КОВИД-19

Вкупно 13 области, или дури 15, ако ги сметаме земјоделството, индустријата и услугите како посебни области.

Како да ги идентификувате клучните предизвици?

АНАЛИЗИРАЈТЕ ГИ ПРЕЧКИТЕ

Почетни точки:

- Клучни пречки во ПЕР 2021-23
- Проценката на ЕК за ПЕР 2021-23 во делот за „Клучни структурни предизвици и реформски приоритети“
- Заеднички заклучоци за Економскиот и политичкиот дијалог од Јули 2021- насоки за политики за секоја земја посебно

ПРИОРИТИЗИРАЈТЕ ГИ ПРЕДИЗВИЦИТЕ

- „Клучни пречки се оние што претставуваат најголем предизвик за конкурентноста, создавањето работни места и социјалната инклузија“
- Постоечката анализа на пречките во ПЕР често е премногу широка и не е фокусирана
- Реформите што се однесуваат на клучните предизвици мора да бидат поддржани со силна политичка определба за имплементација
- При изготвувањето, проверете дали овие реформи се добро дизајнирани и презентирани, како и наведени во макроекономските и фискалните поглавја

Како да го структурирате поглавјето 5.2 (други реформи)?

Опција 1: „Традиционална структура“ по области

5.2.1 Управување со јавни финансии

- пречки и реформи во оваа област

5.2.2 Зелена транзиција

- пречки и реформи во оваа област

5.2.3 Дигитална трансформација

- пречки и реформи во оваа област

5.2.4 Деловно опкружување и намалување на неформалната економија

- пречки и реформи во оваа област

5.2.5 Истражување, развој и иновации

- пречки и реформи во оваа област

5.2.6 Реформи за економска интеграција

- пречки и реформи во оваа област

5.2.7 Реформи на пазарот на енергија

- пречки и реформи во оваа област

5.2.8 Реформи на пазарот на транспорт

- пречки и реформи во оваа област

5.2.9 Земјоделство, индустрија и услуги

- пречки и реформи во оваа област

5.2.10 Образование и вештини

- пречки и реформи во оваа област

5.2.11 Пазар за вработување и работна сила

- пречки и реформи во оваа област

5.2.12 Социјална заштита и инклузија

- пречки и реформи во оваа област

5.2.13 Здравствена заштита

- пречки и реформи во оваа област

НО: Не е потребно

- да имате реформа во секоја област
- да го поделите Поглавје 5.2. во одделни потсекции за секоја област

Како да го структурирате поглавјето 5.2 (други реформи)?

Опција 2: Групирање на предизвиците по области

Предизвици поврзани со трансформацијата на моделот за раст

Анализа: дигитална трансформација, истражувања и иновации, зелена транзиција, енергија и пазари за транспорт

Реформи коишто се однесуваат на некои од идентификуваните предизвици

Предизвици поврзани со економската конкурентност

Анализа: деловно опкружување, економска интеграција, земјоделство, индустрија, услуги, управување со јавните финансии

Реформи коишто се однесуваат на некои од идентификуваните предизвици

Предизвици поврзани со човечкиот капитал и добросостојбата

Анализа: образование и вештини, пазар на труд и вработување, социјална заштита и инклузија, здравство

Реформи коишто се однесуваат на некои од идентификуваните предизвици

Ова е само сугестија, една од многуте можности, нешто да се подразмисли. Тоа ќе обезбеди поголема интеграција на реформите од една во друга област.

Како да го структурирате поглавјето 5.2 (други реформи)?

Опција 3: Интегриран – холистички пристап

Интегрирана, холистичка анализа на предизвиците коишто на коишто не с одговорило како за клучни предизвици во 5.1.

Реформи коишто се однесуваат на некои од идентификуваните предизвици

Зошто? Многу од предизвиците се поврзани со неколку области:

- Несовпаѓање на вештини: вработување, дигитална трансформација, конкурентни економски сектори
- Снабдување со енергија: зелена транзиција, економска интеграција

Зошто? Многу од предизвиците се поврзани со неколку области:

- Дигитализација на здравството, социјални услуги
- Модели на кружна економија за индустриско производство

Овој пристап има најмногу работа, но воедно е и најмногу интегриран. Тој ни дава многу можности за реструктурирање на постојниот сет на реформи.

3) Табела за стратешки линкови(Анекс 2)

Мерки за реформи и ПЕР 2021-2023	Клучни структурни предизвици (Проценка на комисијата на ПЕР 2020-2022)	Упатство за политики за ПЕР 2021	Пакет за проширување 2021	Цели за одржлив развој 2020-2030	Европски Зелен договор/ Зелена Агенда за Западен Балкан	Европска Дигитална Агенда/ Дигитална Агенда за Западен Балкан	ИПА III проекти коишто ја поддржуваат оваа реформа
Мерка X	<i>Во овој дел треба да ги спомнете клучните структурни предизвици и од процената на ПЕР за 2020-2022 за коишто се однесува мерката</i>	<i>Во овој дел треба да спомнете како или дали оваа структурна реформа се однесува на политики те за ПЕР 2021</i>	<i>Во овој дел треба да спомнете како или дали оваа структурна реформа се однесува на кои било препораки за/ политики од Пакет за проширување 2021</i>	<i>Во овој дел треба да ги спомнете клучните СДГ (2020-2030) и краток опис како мерката придонесува кон достигнување то на овие цели.</i>	<i>Во овој дел треба да објасните како мерката придонесува кон целите на Европскиот Зелен договор/ Зелената Агенда за Западен Балкан</i>	<i>Во овој дел треба да објасните како мерката придонесува кон целите на Европска Дигитална Агенда/ Дигитална Агенда за Западен Балкан</i>	<i>Во овој дел треба да ги спомнете релевантните ИПА III проекти коишто ја поддржуваат оваа мерка за реформи, вклучувајќи го насловот, трошокот и годината.</i>
Мерка Y							

4) Табела за дискрециони фискални мерки

Поглавие 4.2: Имплементација на буџетот за 2021 година

Овој дел е резиме, преглед на фискалните мерки преземени за ублажување на кризата „Ковид-19“ во 2020 и 2021 година, врз основа на табелите од **Анекс 1, 2с**, за дискреционите фискални мерки и **7а** за гаранциите.

Поглавие 4.3: Буџетските планови за поднесување на ПЕР

[...] главните дискрециони фискални мерки (еднакви или над 0,1% од БДП) во годината за поднесување треба да бидат истакнати во текстот и вклучени во **Анекс 1 табелата 2с**.

Поглавие 4.4: Среднорочен преглед на буџетот

Информациите за мерките за 2023 и 2024 година соодветно треба да бидат вклучени во **Анекс 1 табела 2с** за дискрециони фискални мерки.

Кога мерките поврзани со „Ковид-19“ резултирале со отстапување од нумеричките фискални правила и нивно суспендирање, треба да се објасни начинот за враќање до усогласеноста со правилата.

Поглавие 4.8. (Фискално управување и буџетски рамки).

Табела 2с: Дискрециони мерки усвоени / објавени според Програмата

Мерки		
<i>Привремени мерки¹</i>		
<i>Не-привремени¹</i>		

¹ Во оваа табела, привремените мерки се однесуваат на оние дискрециони мерки кои немаат влијание врз буџетот, „не-привремени“ за оваа табела.

Табела 7а: Неизвесни обврски

Табела за состојбата на гаранциите усвоени / објавени во [месец-година] според Програмата

	Мерки	Датум на усвојување	Максимален износ на непредвидени обврски 1 (% од БДП)	Процентото преземање (% од БДП)
Како одговор на КОВИД-19				
	Вкупно			
Други				
	Вкупно			
	Вкупно			

1 Секое можно буџетско влијание поврзано со повикот за тие гаранции треба да се наведе во табелата за дискрециони мерки во ПЕР

Заклучоци

Двостепената структура на реформите

- ја подобрува приоритизацијата
- Става фокус врз клучните реформи во однос на:
  - политичката посветеност
  - ИПА програмирање
  - политичкиот дијалог
- Дозволува поголема флексибилност во презентирањето на реформите во не-клучните области

Имајте на ум дека 5 реформи мора да се наведат и во **макроекономското поглавје и во фискалното поглавје на ПЕР.**

Воведот на нови области за зелена транзиција и дигитална трансформација

- ја зајакнува врската помеѓу ПЕР и приоритетите на ЕУ
- сепак преминувањето кон нов модел на раст ја задржува постоечката хоризонтална ориентација на ПЕР

„Префрлувањето кон одржлив и инклузивен економски модел, овозможен со пошироко внесување на дигитални и чисти технологии [...] нова стратегија за раст која се базира на **зелени и дигитални транзиции** [...] можност за **модернизирање на традиционалните индустриски модели** и насочување на приватните и јавни инвестиции кон иновативни зелени технологии и поодржлива и дигитална инфраструктура.“